

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLozsvÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábas garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bérletdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demján László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstei és Voelter-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse öf. Zeitungs-Agent Nyilttári cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Bal örömnapi a nógrádi gyász fölött.

Pest, decz. 4.

(Brrr.) Lehet, hogy késtem, de el semmi esetre sem késtem; mert hát vannak az államéletben is olyan cause céljára-k, melyekről hetekig elbeszélnek, elmesélgetnek az illetők, miért ne írhatnék tehát én is ilyenről — pár nap múlva.

A parlamentarizmus élet egyik árnyoldala, hogy a kisebbségnek gyakran kell a keserűt nyelgetni, s e mellett meg kell szoknia azt is, hogy jó képet csináljon a kellemetlenséghez; már a méltányosság is megkívánja, annál inkább a részrehajlallanság azt, hogy megemlítsen a napot, a melyen parlamenti kisebbségünk örvendezett — nem igen korán-e, ez más kérdés.

A napot roszul választották volt meg: decz. 2-án csinálta volt III. Napoleon is hírhedt államosináját; de a mi egyszer sikerült, ritkán sül el másodszor is: így történt azon csinnal is, melyet Tisza Kálmán, a hangos torokkal Plachyt éljenző kisebbség élén rendezett, nem a párisi boulevardokon, hanem a pesti országúthoz.

Különböz ez elcsúszásnak is megvolt a maga oka; aztán az elcsúszással karöltve jár a rossz számítás — ezen sincs tehát mit csodálkozni. Ám nagyon könnyű hidegvérrel járni kelni annak, kit a keserűség nem izgat, nem tüzel; hanem a kit a bőszen szenvedély hámjába fogott, annak rohanni kell nolle velle, saját vasztára is. A mi ellenzéki is régtől keserű a nógrádi rövid ideig tartó diadal gyászrafordulását; mi csoda, ha parlamenti csinnal decz. 2-án tul nem várhatott, bár megesselt rajta, hogy a nagyszerűség támlányossá helyett, a nevelés-ség kátyújába került. Pedig milyen jól vezetett Plachy, hanem elakasztotta a Tisza, s a bajon, az „éljenzés” friss kedvező szele sem segíthet! Meg van a parlamenti csinnal is az ő fatumjuk, Sedannak hívják-e azt, vagy országúthoznak, vagy plane majortásnak, az mindegyre megy.

Nemcsak a télelem ragados, de az öröm is; így történt, hogy a mi derek balunk is megkivánta azt a gyűlölt majortástól.

A többséget az igazságügyér felelete örvendezteté meg, melyben Vedliczkay interpellációjára felelet tudatja a házsal, hogy a kormány január első napjaiban elcsúsztatja az új bíróságokat, hogy gondoskodva van az igazságszolgáltatás folytonosságáról és arról, hogy az átvételek gyorsan eszközöltessenek. Ez örömsugár séthette az ellenzéki szemeket, kivált mióta nógrádi pártjuk gyászt könyezik. A „nógrádi eset,” mint valami gyászoló matrona jelent meg sós könnyekbe fűdött látszerveik előtt, s midőn a tulnan felcsillámoló sugar is ingerlő, elhatározott: mi is örvendezni akarunk, örömnapot csinálunk, minisztert buktatunk, vagy is miniszteriumot, mert tudva volt, hogy a miniszter-tanácsban állapított meg a „cause céljára”-re adandó válasz, — és lesznek vala a vörös támlányok üresek, ha t. i. kiüritethetnek volna.

Vala azonban a komoly és siralmas végű drámának egy nagyon vig előjátéka.

Az igazságügyér szellőzteté a leplet az internationalisták magyarhoni üzemei felett, s ebből tudtuk meg, hogy állítólag Kolozsvárt is nemcsak Pesten van agentia azoknak, kik „népállamot” akarnak vala felállítani az elcsúsztatandó katonaság segélyével; hogy ez a népállam a földbirtokot közös gazdálkodás alá akarná vonni, s a nemességet, papságot, vagyonos polgárságot drótozni küldené; a földmivessé szolgái utasítottak a népállam elcsúsztatás, kiserjék figyelemmel a földbirtok jövedelmeit, hogy majd annak idején felvilágosításokat adhassanak; ezek a népállamozók az Istent is meg akarták volna fosztani égi trónusától, stb. Az e tárgy előadása által keltett közderűtség közben került fel a „nógrádi eset,” a gyászos memento!

Álljon itt a nógrádi bal-gravamen.

E megye aug. 23-án terjeszté fel szervezési munkálatait a belügyérhez, ki azt átvizsgálva azon észrevétellel küldé vissza, hogy a virilisek lajstomából több legjobb adót fizető kimaradt, s igen sok szolgabírói állás proponálták; ezeket a megye figyelmébe ajánlá a belügyér a munkálatait még egyszeri áttárgyalását tanácsoltván, megjegyezvén egyszersmind azt is, hogy nem ellenzi, ha az 1870. XLII. t. cz. 92. §-e értelmében a megye a további intézkedéseket is megteszi. Nógrádmegye e belügyi rendeletet okt. 23-án, 24-én tárgyalta, a virilisek lajstomát kiigazította, 12 helyett csak 6 szolgabíróra osztá a megyeterületét; a második napon azonban megválasztotta az igazoló és bíró bizottság tagjait, és a bizottsági tagok választásának vezetésére hivatott előzőket is. És így szép rendben lett volna minden; hanem máshol volt a bökkenő. Nógrádmegye tulnyomóan deákparti, de azért e választásoknál a deákpart embereit csaknem egyről egyre kihagyták. E titok megfejtését abban találjuk meg, hogy az oktoberi gyűlésre az ellenzékiek egész phalanxa berukkolt, míg a deákpartiak, — a mint azt más helyütt is tapasztaljuk — a közöny párnáin nyujtozkodtak; így lett vala a deákparti megyében ellenzéki választás. Ez nagyon tetszett a balko-

zépnek, nem úgy, a fölébredt deákparti többségnek. Az ellenzéki hatalom alá hajtott megzebizottmány másodszor is felküldé a kijavított munkálatait. A belügyér azonban újabb észrevételekkel küldé vissza az adózók érdekeinek nagyobb figyelembe vételét tanácsoltván s új tanácskozásra hívta fel Nógrádmegyét. Ez a gyűlés november 21-én tartott meg; ekkor állapított meg véglegesen a virilisek lajstroma, egy a közigazgatási alsóbb tisztviselők személyzetének létszáma; ugyanezen közgyűlés tárgyalta azon belügyi rendeletet, a mely az árvaszek szervezését véglegesen jóváhagyta. Ekkor is minden szép rendben folyt le, csak hogy a tömörült deákparti többség az oktoberi választást megsemmisíté, új egyéneket választott, vagyis helyreállítá a megye valódi többségének képét. Nógrádmegye deákpartiságát tükröztetvén vissza e választásokban is. Itt és ebben van az óriási sérelem, ez a „nógrádi” hét országra szóló „eset.” Az ellenzéki ugyanis azt sürgeti a kormánytól, tartsa fenn a megye oktoberi határozatát (baloldali vételen diadal) a novemberi utóbbi megyei határozattal szemben, ezt annullálván, tehát nem kevesebbet sürgetett, mint a megyei önkormányzati jogok kormányi confiscálását, miután e nélkül a megye ügyeibe beleegyezdoi sem lehetne, annál kevésbé szabadna reádictálni a municipiumra, melyik határozata érvényes, melyik nem; mert ha Nógrád deákparti többsége nem nyugodott meg novemberben abban, mit nélküle oktoberben végeztek, ennek újat a belügyér nem állhatja, a megye választván és nem a belügyminiszter; ezért correct volt Tóth Vilmos felelete, hogy ő nem tehetett egyebet, minthogy Nógrádmegye novemberi határozatát tudomásul vegye. Ez által tanúságát adja a kormány azon intenciójának, hogy nem szándéka a megyei önkormányzat nyakára hágni, s a kormányi omnipotentiát ottan is instellálni, s belemarkolni ott is, hol a törvény meg nem sértett, hanem a megye csupán saját jogával élt, s a többség helyre hozta mulasztását, de megtartá a törvény szabályait, utasításait.

Az ellenzéki vezérszónok a megyei ügyekbe avatkozásra sarkalta a kormányt, s midőn erre az illetékes feleletet megkapták, előrohant Tisza K. a vezér, s a belügyér vád alá helyezését indítványozta, úgy látszik azért, hogy a miniszter respectálta és respectálja a megyei közönség jogait, s nem hajlandó miniszteri hatalmával vissza élni, beavatkozván ott, hol a törvény meg nem sértett. Tisza Kálmán ez indítványával, mint államférfi fausse positióba jutott, észrevehette ezt a többség soraiiban keltett köz derűségről; ebből kiolvashatta államférfiúi éles látásával azt is, hogy ez a közdelem rosz vert fog csinálni a megyékben, s a nógrádi balpart se köszöni meg, hogy keblt gyászt, országos ravatalra vitte, ezeltől kínálgatván a megye önkormányzati, önelhatalmazási jogát a miniszteri omnipotentiának, ugyan a törvényvéd lem lepleben, de az ellenzéki párt-érdek hasznára igyekezvén a hírhedt, de ezennel véggé is lecsépezt cause céljára-kisajtolni. Fiasco lett a vége a parlamenti csin-nek; a megyei busulás, országos bal fájdalom érzetét nőtte ki magát a csin-nek derűje borura fordult mert hát, nem üresedtek meg a bársnyos támlányok — a vád alá heyező indítvány daczára.

Társadalmunk bajai

különös tekintettel

az öngyilkosságra.

DOBRÁNSZKY PÉTER,

jog- és bölcsészettudor, kir. jogtanártól.

VII.

Kevés az ma, a ki lelkevel és istenével annyira tisztában van, hogy a hit bajaiban gyámola, betegségekben orvos, a kísértetek között vértje lenne. De ez a kevés a társadalom fentartó sarkpontjait képezi, a jövő haladás és jólét rajtok fog felépülni.

A legmélyebb buvár, a legnagyobb bölcsész, a legkitünőbb tudós egyszersmind a legnagyobb vallás- és erköstanár is.

Egy Kopernikus, egy Newton, Poisson és Paeal azok, kik a világ egyszerű gépezetében az égi építész műremekét csodálják, egy Laplace az, a ki az istenség létezését még bizonyítani sem engedi, annyira felette áll az minden bizonyításnak. Egy Süßmilch az, a ki az ember-világ csodás változataiban is „istenit rendet” lát; egy Qnetelet az, a ki imádvá hajol meg a nagy építőmester előtt, a ki mindent törvények szerint alkotott; egy Gauss kiáltott fel a nagy arithmetikusról: isten mér és számít! Vagy egy Voltaire kacagó szelleme meg tudott-e válni a pályától, melyen halomra döntötte az oltárokat, hogy az utódok jobbakat építsenek helyökbe? Utolsó szava is egy imádó sohaj volt ahoz, a ki ellen életében látszólag küzdött — istenhez. Vagy Danton, a ki vérfürdőbe fulasztotta a hitet nem úgy járt-e, mint Saul, midőn végre is kiszólt lelkéből a kiirthatatlan hit, miszerint oly szükségkép létezik isten, hogy, ha nem léteznék, magunknak kellene csinálnunk.

És minden bucsuzó érzi végőrájában a szomjat azon örök fény után, melyet Góthe utolsó szavaival kért: „Mehr Licht!”

Szóval még azok is, kik magukra a hitetlenség hitét erőszakolják, annak a lénynek az imáadásával válnak meg az életől, a kit bármennyire akarnák sem üzhethet ki kebleikből. A távozó öngyilkos, ha levelében bucsut vesz kedveseitől, utolsó szavában is azt kívánja, hogy isten áldja meg őket!

A mennyire tény tehát, hogy a hit örök és kiirthatatlan az emberi kebelből, ép úgy áll az is, hogy napjaink ámeneti kulturküzdelmeiben nem ritkán még az erős is elveszti lelkét és oly istent készít magának, a ki őt büntényében igazolja és kimentí. Ez a kor feleletes, erkölcsi és értelmi mivelődésének vad hajlása, melyet csakis józan erkölcsi és értelmi mivelődés írhat ki vagy nemesíthet meg. Ma vallásosnak lenni egyáltalán nem divat, megszólják az embert, ha templomba jár. Vagy ha menni szabad, sőt kell az isten házába, akkor bizonyosak lehetünk benne, hogy tulajdonképen hangverseny, szavallat vagy más egyéb szinjátékok lesznek rendezve. A templomokban akkor, midőn istenünkkel lehet bennök szóba állani, ma már azokon kívül, kik csak láttatni és látni óhajtanak — csak vénasszonyokat látunk. Igaz ugyan, hogy részben a vallás szolgái vittek oda a dolgot, hogy a juhokat jobbadán mind megette a hitetlenség és vallástalanság farkasa, azonban az ember nem birka, melyért mindent a páztornak kell tenni, hanem önön magának ura és őre is egyszersmind, minélfogva sorsáért felelős. Az életörvényeiben csak a hit hatalmával tarthatjuk fenn sokszor magunkat, a ki ezen hatalmat eljátsza magától, bukásáért felelős. A kinek hite nincs, kétségbeesik, megsemmisíti magát; a ki hisz, az tür és emelkedetten várja a szabadulást; a hitetlen meghódol a nyomornak, a hittől áthatott lélek magát megadni sohasem fogja. A hit hősiesség, a hitetlenség gyávaság. A hitetlennek nincs mit várnia, a hit embere még csak készül és vár. A hitetlennek a földön vége van, a hit előtt csak kezdet a földi lét. És mennyivel emelőbb az egész életet csak kezdetnek tekinteni, mikor minden kezdő azzal szokta magát vigasztalni, és munkára ösztönözi a terhek közepette, hogy minden kezdet nehéz, előtte azonban a jövő üdv hívó eszménye lebeg.

Egy másik collectiv ok, melyből a társadalmi bajokat származtatnak, azon tény, hogy a társadalmi erkölcsök oly lazák, hogy alig nevezhetők erkölcsöknek. Sőt az erkölcs mindenütt illusoriussá lesz. Velejük például a népközi életet. A magas politikában nem látunk egyebet hitlenség, árulás, rászedés, rablás és gyilkolásnál. Ma a Macchia-velik fénykora van. Ezek diplomata alatt-mos-sága és ravasszaga nemzeteket a mészárszékre csábít, a másik meg mezeten arczátlansággal tépi szét a szerződéseket, melyeket Európa minden nagy hatalma szentesített, és szembe kaczag minden jog- és erkölcsnek. Örökös alatomosság, suttogás és összeesküvés tartja a világot lázas remegésben. A létökért remegő népek fegyverkezni kénytelenek magukat az alatomosság ellen ravasszággal, a csalás ellen csalársággal, az összeesküvés ellen hűtelenséggel. Gyakorolni kénytelenek magokat az erkölostelenség legaljasabb bűneiben.

Belülről is hasonlóan állanak a dolgok. Mindennütt párt meg párt. Egymás ellen minden eszköz jó: a csábítás, a lélekvasárlás, a fűt-fát ígértetés. Ily rendszeres irtása a becsületérzéknek, a bizalom és hitnek künn és benn. A világ- és nemzetgazdaszatban ugyan az a család és utonállás mindenütt. Egyik állam gazdaszati szerződéseit a másik állam börtéi egyekszik kicsikarni; a határokon kívül és belől pedig mindennemű szédelgések és ármányokkal igyekszik egyik a másik hitelét és üzletét aláásni. Mindenki el akarna nyelni mindent. A hitel aggódva keresi a becsületet, a vétkes bukás egymást éri. Zavart hajhászó szájhűsők összevesztik az érdekek harmoniáját.¹²⁾ Szembeállítják azt, a minek összeölelkezni kell a tökélet és a munkát.¹³⁾ Közösnek akarnak mindent közös erőködés és munka nélkül, áldozatul esik a szeplőtlenesség, lopásnak nyilvánítják a tulajdon.¹⁴⁾ Ilyen a szédülés és demoralisatio a legmagasabb és legmélyebb rétegekben. Sőt az elerkölostelenítést maga az állam szervezi és vezeti, midőn napról-napra sors- és hazardjátékokra csajja a becsület munká után megtakarított filléreket és midőn oly intézeteket tür és tesz jövedelmei forrásává, melyek a társadalmi erkölcsöt és jólétet legveszedelenebben mérgezik meg. (Nyilvános bordélyházak, orpneumok!)

Minden társadalmi intézmény a divatos fatalanság bünbarlangjává kezd sülyedni. Gondoljunk

¹²⁾ Bastiat: Harmonies économique. Paris.¹³⁾ Az u. n. társadalmi kérdések, „munkások kérdése.”¹⁴⁾ Proudhon: contradict. éconóm. Fourier, Babouef, St. Simon, etc.

csak a színházakra,*¹⁾ melyek az erkölcsök és izlés nemesítésére hivatják. A minden erény őrangyala, a szemeit lesütő szemérem ki van dobva a hajlékból. „Dunanan apó,” „Szép Ilona,” meg a „Párisi élet” tetszik a nagy tömeg fajtalan izlésének. A ballett és kánkán tomboló lábszárai lerugnak minden nemeset és szépet a megfertőzött deszkákról és százszor, meg százszor hurcozlják kintpadra a szobba és jobb érzést, míg végre a kéjlíhegő közönség minden izét az erkölcs iránti unalom, ellenszenv és gúny foglalja el. Hogy az ily gazdálkodás hova vezet, megmutatja az a véres hulla, melyet Franciaországnak hívnak.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Bécs. A párisi zavargásokról kelt hír nem nyer megerősítést, ha volt is valami, jelentéktelen lehetett.

Konstantinápoly. Oroszország Egyiptom önállóságának teljes megszüntetését partolja, de Anglia ezt határozottan ellenzi. A szultán a trónörökösödést rendezti, fia Izzeddin lenne a trónörökös. Az egész miniszterium megbukik, oroszellenes befolyás dolgozik ez irányban.

Legújabb táviratok.

Bécs, decz. 4. A „Nr. fr. Pr.” tévesnek mondja azon közlést, mintha a kormány pótcikket szándékoznék a bir. tanács elé terjesztetni a bir. tanácsba való választási törvényhez. Nem fogna törvényesen megszabtatni, mint állították, hogy a mandatumát egy bizonyos idő alatt nem érvényesítő követ helyébe annak ellenjelölje fogna lépni. Sőt inkább a Hasner-féle novella felvételéről van szó, mely szerint az esetben, ha valamely megválasztott követ vonakodnék a bir. tanácsba belépni, a bir. tanács választások nem azon egész országra, hanem csak azon csoportra, illetőleg választási kerületre fogna kiírni, melyből az illető követ választott.

Prága, decz. 4. A tegnapi „Pokrok” lefoglaltatott egy tárczoazikk miatt, melyben a miniszterek kereszttel zsidóknak mondatnak, és a császár mint Jeruzsálem királya gonyvultatik.

Laibach, decz. 4. Tegnap este óta itt szakadallan földrengés uralkodik; már sok ház szenvedett sérülést.

A kolozsvárvárosi szerv. bizottság 20-as albizottságának munkálata.

(Folytatás)

109. §. Oly büntetésreméltó cselekvényeknél melyek mint a gyilkosság, ölés, gyújtogatás rablás, betöréssel elkövetett lopás stb. nyomot hagyának maguk után s általában minden oly eseteknél, hol a tárgyalagos tényálladék megállapítása bírói szemle után eszközözendő, vagy a mutatkozó tárgyak és jelenségek a tettes felfedezésére vezetnek, azonnal intézkedik a bűnjelenségek, eshoéleg, hullahely és nyomoknak mindaddig érintetlen hagyása iránt, míg az illetékes vizsgáló bíróság azok iránt nem rendelkezik.

110. §. A főkapitány különben a büntető bíróság hatáskörébe tartozó semmiféle ügyben kihallgatásban vagy vizsgálatba nem bocsátkozik.

111. §. A főkapitány, illetőleg az alája rendelt hivatalnokok kötelesek a felek által szóval feladott kéréseket és panaszokat elfogadni s azokat vagy az írásbeli beadványokat, ha sürgős ellátást igényelnek, azonnal, ha pedig tárgyalás vagy bizonyítási eljárás szükségessége merülne fel, azt haladéktalanul megjelteni s 8 nap alatt a határozatot, illetőleg kiadványt, a feleknek kihirdetni vagy kézbesíteni. A kiadványok a főkapitány aláírásával és pecséttel látandók el.

A határozatok ellen akár szóval bejelentett, akár írásban kellő időben beadott fellebbezéseket jelentése és a vonatkozó iratok csatolása mellett 3 nap alatt a polgármesterhez felterjeszti.

Ha elkéslet fellebbezvényeket visszautasít ezen visszautasítást végzés ellen netán beadott fellebbezést tartozik illetékes helyre felterjeszteni.

112. §. A főkapitány végrehajtó közege a törvény, kormányrendelet, törvényhatóság szabályrendelet és határozatnak, melyekre nézve utasításait a polgármestertől veszi.

113. §. A hatóságok és bíróságok kézbesítéseit eszközli és a vevényeknek a maga idejében való visszajuttatásáról felelős; felügyelvén arra, hogy a kézbesítés perrendtartásszerűleg történjék (1868. LIV. t. cz. 262—265.)

114. §. Felhajtja a közigazgatási és rendőri uton kiírt és felvétel végett hozzá utasított követeléseket, róvatalokat, díjak és pénzbírságokat, melyeket haladéktan

* Ugy látszik, hogy szerző a fővárosok színházait s ezek közt is inkább a külföldieket ostromozza a közérköcs érdekében forgatott éles tollal. Szerk.

